Inleiding op Preker

Et boek Preker het zien naeme kregen van de vertaeling van de Hebreeuwse titel Kohelet. Disse naeme is trouwens eerst sund Luther gangber wodden. Vermoedelik gaot et om een funktiebeschrieving die in et biebelboek as eigennaeme bruukt wodt. In de Hebreeuwse biebel maekt Preker as iene van vuuf Feestrollen (Megilot) pat uut van de Ketoeviem, de Geschriften. Et wodt in de synagoge neffens de tredisie van doedertieden lezen bi'j et Loofhuttenfeest (Soekot). In een protte biebeluutgaoven heurt Preker bi'j de poëtische boeken.

Et is muuilik vaaste te stellen wanneer en deur wie et boek now krek schreven is. Et opschrift in 1:1 schrift et boek toe an keuning Salomo. Et numen van disse dichtende keuning (zie: 1 Keunings 5:12) is d'r veural veur, om et kerakter en et belang van de tekst te onderstrepen. Onder eren op grond van et taelgebruuk (invloed van et Perzisch en Aramees) wodt wel anneumen dat de tekst in de dadde ieuw v.Chr. zien vorm van vandaege-de-dag kregen het.

Et boek Preker heurt krek as de boeken Job en Spreuken tot de zonuumde wieshiedsliteretuur. Die literetuur is riekaans ontstaon in de kringen van professionele schrievers die in dienst weren van peleizen en tempels. Et doel d'r van is om de lezer of toeheurder kennis, praktische levenswieshied en moreel besef bi'j te brengen op verschillende terreinen. Belangrieke thema's in et boek Preker bin de grote ofstaand tussen de meenske en God, et tekot kommen van de meenskelieke kennis, de vergeefshied van de ondervieniing en de onberiekberhied en onbegriepelikhied van de goddelike wieshied. Et boek wekt de indrok van een naobeschouwing deur een wieze die et daegeliks leven en de gang van zaeken in de wereld goed volgd het en die tot de konklusie komt dat alles eins mar 'locht en leegte' is. Een belangriek motief in et boek is de kringloop van de tied en de netuur. De vorm van de tekst is zonuumd, cyclisch: de woorden van 1:2 kommen an et aende van et boek, in 12:8 nog es weeromme.

Preker is vanwegens zien inhoold en stiel slim interessaant. Et boek kent drie poëtische stokken: 'locht en leegte' (1:2-12), 'alles het zien tied' (3:1-8) en 'gedaenk je maeker aj' jong binnen' (12:2-8). Mar ok et proza het poëtische kenmarken zoas ritme, parrelellisme en beeldspraoke. Et ritme in de praktische raodgevings is aorig vlogge, de beschouwende stokken hebben wat een rustiger kedaans die meer past bi'j de rippeterende thema's.

In et boek Preker bin twie patten te onderscheiden, naost een redaktioneel raemwark bestaonde uut et opschrift (1:1) kent et een naowoord (12:9-14). Kepittel 1-6 bestaot veural uut filesofische hofwieshied en is beschouwend van kerakter. Kepittel 7-12 bevat meer volkswieshied en anvieterings tot een goed gedrag. Et onderscheid tussen de beide patten is trouwens niet scharp.

1 Hier volgen de woorden van Preker,
zeune van David en keuning in Jeruzalem.

Locht en leegte

2 Locht en leegte, zegt Preker,
locht en leegte, alles is mar leegte.
3 Wat nut het de meenske van al zien bezit,
van al zien muuizeme vrotteri'je onder de zunne?
4 Geslachten gaon, geslachten kommen,
mar de eerde blift altied bestaon.
5 De zunne komt op, de zunne gaot onder,
en altied aevenseert hi'j naor et plak waor hi'j weer opkomt.
6 De wiend wi'jt naor et zuden,
dan dri'jt ie naor et noorden.
Hi'j dri'jt en wi'jt en dri'jt,
en al dri'jend wi'jt de wiend weeromme.
7 Alle revieren stromen naor de zee,
toch raekt de zee niet vol.
De revieren keren omme,
ze gaon weer naor et plak waor ze wegkommen binnen,
en beginnen weer opni'j te stromen.
8 Alles is vermuuiend,
zo slim dat d'r gien woorden veur te vienen binnen.
De ogen van een meenske kieken, en vienen gien rust,
zien oren heuren, en ze blieven mar luusteren.
9 Wat d'r was, zal d'r altied weer wezen,
wat daon is, zal altied weer daon wodden.
D'r is niks ni'js onder de zunne.
10 As d'r zegd wodt: "Kiek es, wat ni'js,"
dan is dat altied wat, dat d'r sund jaor en dag al was.
11 De geslachten van eertieds bin vergeten,
en ok de kommende geslachten zullen vergeten wodden.

Onderzuuk naor wieshied en gekhied

12 Ik, Preker, was keuning van Israël in Jeruzalem. 13 Ik hebbe mit hiel mien hatte elke vorm van wieshied perbeerd, want ik wol alles wat onder de hemel gebeurt begriepen. Et is een griezelige bezighied. Een kwelling is et, die de meenske deur God oplegd wodt. 14 Ik hebbe alles zien wat d'r onder de zunne gebeurt, en vaastesteld dat et niet meer is as locht en et naojaegen van wiend. 15 Wat kroem is kan niet rechtmaekt wodden, en wat d'r niet is kan niet mitteld wodden. 16 En ik zee tegen mezels: Ik hebbe meer en grotere wieshied vunnen as iederiene die veur mi'j regeerd het in Jeruzalem. Ik hebbe een protte wieshied en kennis opdaon. 17 Ik hebbe mi'j d'r mit hatte en ziel veur inspand om d'r aachter te kommen wat wies is, en wat dom en onverstaandig is. Mar ik hebbe inzien dat dat ok inkeld mar et naojaegen van wiend is. 18 Want wie een protte wieshied het, het een protte hatzeerte. En wie kennis vermeerdert, vermeerdert hatzeerte.

2 En ik zee tegen mezels: kom, lao'k de wille van et leven perberen te pruven en te genieten van et goeie. Mar ok dat, ontdekte ik, is inkeld leegte. 2 Wille maeken, zee ik tegen mezels, is niet meer as gekhied. En wat koop ie d'r eins veur?
3 Ik hebbe mezels onderdompeld in de wille van de wien, en ik greep die gekhied an om te onderzuken as ik in mien wies-

hied – want die hul altied de overhaand –
uutvienen kon wat een meenske et beste
doen kan, die peer levensdaegen die hi'j
onder de zunne deurbrengt.
4 Ik heb ok grootse dingen daon: Ik
hebbe veur mezels peleizen bouwd en
droevetunen anplaant. 5 Ik hebbe tunen
en parken anlegd en daor een keur an
vruchtbomen in plaant. 6 Ik hebbe wae-
terputten greuven om een bos mit jonge
bomen waeter te geven. 7 Ik hebbe
knechten en slavinnen kocht, en heur
kiender wodden ok knechten in mien
huus. Ik hadde een protte koenen, schao-
pen en geiten, meer as iederiene die veur
mi'j in Jeruzalem regeerd het. 8 Ik hebbe
goold en zulver opstaepeld en in de riek-
dommen dield van keunings en lanen. Ik
hebbe zangers en zangeressen ansteld en
et genot pruufd van een protte, een hiele
protte vrouwluden. 9 Grootse dingen he'k
daon en meer bezit gadderd as iederiene
die veur mi'j regeerd het in Jeruzalem. En
bi'j alles wat ik kregen hebbe, hul ik ok
mien wieshied. 10 Alles wat mien ogen
vreugen he'k ze gund, alle wille daor
mien hatte naor gunterde he'k et geven,
en ik geneut slim van al et goeie da'k kre-
gen hadde. Et was et loon veur mien vrot-
teri'je. 11 Mar doe he'k alles wa'k daon
hadde nog es overeidded, alles wat mien
muuizeme vrotteri'je mi'j opleverd hadde,
en ik zag dat et allemaole mar locht en
naojaegen van wiend is. Et is nargens goed
veur onder de zunne.
12 Ik neum nog es in ogenschouw wat
wies is, en wat mal en onverstaandig is.
Wat zol de keuning nao mi'j doen mit al-
les wat zien veurgangers tot staand brocht
hadden? 13 Grif, ik zag wel in dat wies-
hied nuttiger as onverstaand is, zo is et
locht ok nuttiger as et duuster. 14 Een
wieze zicht temeensen wat hi'j dot, wiels
een dwaeze mar in et duuster taast. Mar ik
weet dit ok: beidend treft etzelde lot.
15 Wat de dwaeze treft, treft mi'j ok, zee 'k
tegen mezels, dus waorveur bin 'k seins zo
bovermaotig wies west? Ok dat is inkeld
leegte. 16 Want de wieze liekegoed as de
dwaeze zal al rap vergeten wodden, bei-
dend wodden ze veurgoed vergeten. Hoe
vervelend is et, dat de wieze krekkenge-
liek wegraekt as de dwaeze.
17 Ik kreeg een hekel an et leven. Ik
kreeg een hekel an alle gedoente onder de
zunne, want et is niet meer as locht en
naojaegen van wiend. 18 An alles wao'k
mi'j veur ofbeuld hadde onder de zunne
kree'k een hekel. Ik zol et aachterlaoten
moeten veur mien opvolger 19 en wie zol
zeggen kunnen as die wies of onverstaan-
dig wezen zol? Toch zol hi'j de macht
kriegen over alles wat ik mit mien wies-
hied beriekt hadde. Dat is dan ok inkeld
leegte. 20 Ik begon te twiefelen over alles
wa'k kregen hadde en wao'k veur schript
hadde onder de zunne. 21 Ok al is een
meenske bi'j alles wat hi'j beriekt het, be-
kwaom te wark gaon mit wieshied en
kennis van zaeken, hi'j moet et iene geven
die d'r niks veur daon het. Dat is ok niks
as leegte en een hiele kwaode zaeke.
22 Wat nut het de meenske van alles wat
hi'j muuizem kregen het? Hi'j jacht et
nao en schript d'r veur onder de zunne,
23 mar alle daegen van zien leven brengen
him hatzeerte, alles wat hi'j dot brengt
him niks as piene. Alderdeegst naachs vint
hi'j gien rust. Dat is dan ok alliend leegte.
24 Et is daoromme nog mar et beste veur
een meenske dat hi'j him an eten en
draank te goed dot, en volop genöt van
alles wat hi'j muuizem kregen het. En ok
dat, zo he'k inzien, is in de haand van
God. 25 Want wie, zegt hi'j, kan him te
goed doen en genieten zonder dat ik d'r
mit instem? 26 An een meenske die hi'j
wel lieden mag geft hi'j wieshied, kennis
en wille, mar een zundig meenske legt hi'j
een ofkwellende bezighied op: een zundig
meenske moet bezit gadderen veur iene
die God wel lieden mag. Ok dat is inkeld
locht en naojaegen van wiend.

Alles het zien tied

3 Veur alles wat gebeurt is d'r een ure,
een tied veur alles wat d'r onder de hemel is.

2 D'r is een tied om geboren te wodden
en een tied om uut de tied te raeken,
een tied om te plaanten
en een tied om te rooien.
3 D'r is een tied om omme te brengen
en een tied om te beteren,
een tied om of te breken
en een tied om op te bouwen.
4 D'r is een tied om te goelen
en een tied om te lachen,
een tied om te rouwen
en een tied om te daansen.
5 D'r is een tied om te ontbranen
en d'r is een tied om te bekoelen,
een tied om mekeer om de hals te vliegen
en een tied om mekeer of te wiezen.
6 D'r is een tied om te zuken
en een tied om te verliezen,
een tied om te beweren
en een tied om op te rumen.
7 D'r is een tied om te scheuren
en een tied om te rippereren,
een tied om stille te wezen
en een tied om te praoten.
8 D'r is een tied om lief te hebben
en een tied om te haten.
D'r is een tied veur oorlog
en d'r is een tied veur vrede.

9 Wat veurdiel het de meenske van alles
wat hi'j mit zien vrotteri'je gedaon krigt?
10 Ik hebbe zien dat et een kwelling is,
die him deur God oplegd wodt. 11 God
het alles wat d'r is, et goeie plak in de tied
geven, en ok het hi'j de meenske inzicht
in de tied geven. Toch kan de meenske et
wark van God niet van begin tot aende
begriepen. 12 Ik hebbe vaastesteld dat d'r
veur de meenske niks goeds weglegd is,
behalven dat hi'j wille het en van et leven
genöt. 13 Want as hi'j him an eten en
draank te goed dot en genöt van al et
goeie dat hi'j muuizem kregen het, is dat
een geschenk van God. 14 Alles wat God
dot, zo he'k vaastesteld, dot hi'j veur al-
tied. Daor hoeft niks bi'j, en daor hoeft
niks of. En God dot et zo, zodat wi'j hoge
bi'j him opkieken. 15 Wat d'r is, was d'r al
lange; wat kommen zal, het d'r altied al
west. God haelt wat veurbi'j is altied
weeromme.

Onrecht en onderdrokking

16 Ik hebbe nog wat onder de zunne zien:
op et plak waor rechtspreuken wodt, is
onrecht. Ik zag et plak waor gerechtighied
wezen moeten zol, mar daor is onrecht.
17 Ik zee tegen mezels: God zal liekegoed
de rechtveerdigen as de goddelozen an
zien oordiel blootstellen, want d'r is bi'j
him veur alles wat gebeurt en veur elke
daod een tied en een plak. 18 Ik zee tegen
mezels dat God de meensken beveurrecht
het: ze begriepen dat ze as de dieren bin-
nen. Niks meer as de dieren bin ze,
19 want de meensken en de dieren treft
etzelde lot. Zoas een dier doodgaot, zo
raekt ok een meenske weg. Ze bruken
dezelde aosem. Dat is heur beider lot. Een
meenske is niet beter of as een dier, want
alles is mar leegte. 20 Alles gaot naor et-
zelde plak, alles is uut stof kommen en
alles gaot tot stof weeromme. 21 Wie zal
iens weten as de aosem van een meenske

naor boven en die van een dier naor beneden gaot, daele naor de eerde? 22 Daaromme, zo he'k vaastesteld, is et mar et beste veur een meenske dat hi'j wille het bi'j alles wat hi'j dot. Dat is wat him toebedield is, want wie zal him argens van genieten laoten, nao zien dood?

4 Ik keek naor alle onderdrokking die d'r onder de zunne is en zag de traonen van de onderdrokten. D'r is gieniene die heur helpt. De onderdrokkers onderdrokken heur mit hadde haand, en d'r is gieniene die heur helpt. 2 De doden, miende ik, bin gelokkiger te priezen as de levenden. Zi'j die al wegraekt binnen, bin beter of as zi'j die nog in leven binnen. 3 Mar beter of as beidend is diegene die nog niet geboren is en nog gien weet het van et onrecht dat d'r daon wodt onder de zunne. 4 Ik hebbe al de vrotteri'je zien, en vaastesteld dat alles wat een meenske beriekt et risseltaot is van zien falegrein op een aander. Ok dat is inkeld locht en naojaegen van wiend. 5 Et is waor, een dwaeze zit mit zien hanen in zien schoot en raekt zo staorigan vot. 6 Mar een haantien vol rust is beter as beide voesten vol vrotteri'je en naojaegen van wiend.

Beter mit zien beidend as alliend

7 Ik keek es naor nog wat aanders onder de zunne, en ok dat is leegte. 8 Iene is liekem alliend. Hi'j het alderdeegst gien zeune of breur, mar toch schript hi'j almar deur en wodt zien dust naor riekdom gienertied lest. Veur wie beult hi'j him eins zo of en ontzegt hi'j him de wille van het leven? Ok dat is inkeld leegte en een griezelige zaeke. 9 Ie kun vule beter mit zien beidend as alliend wezen want – en dat is wisse – tegere schrippen loont. 10 As twie vrunden tegere binnen en ien van beiden vaalt, dan helpt de aander him weer in de bienen, mar wie alliend is en stroffelt is te beklaegen, want hi'j het gieniene die him overaende helpt. 11 Aj' bi'jenneer slaopen, geef ie waarmte annenneer, mar hoe krigt iene die alliend slapt et iens waarm? 12 En iene die alliend is kan him niet verdedigen as hi'j anvalen wodt, mar mit je beidend hool ie staand. Een driedubbeld vlochten kore is niet gauw stokkend te trekken.

Beter jong en wies as oold en onverstaandig

13 Beter een wieze jonge die van lege komof is as een oolde dwaeze keuning die zien oren dichtedot veur goeie raod. 14 D'r was een jongkerel die gevangen zat, mar vri'jkwam om een oolde keuning op te volgen. En dat wiels hi'j in zien riek as een nikszeggende geboren was. 15 Ik zag dat iederiene aachter him an leup. Al et volk onder de zunne leup die jonge aachternao die in opstaand kwam tegen de oolde keuning. 16 D'r kwam gien aende an de riegel van meensken die him bewonderden. Mar laeter zal d'r gieniene wezen die nog een goed woord veur him over het. Ie zien, ok dit is niks as locht en naojaegen van wiend.

Hool je an je beloftes

17 Loop God zien tempel binnen mit een bescheiden tred. Ie kun d'r beter hennegaon om te luusteren as om d'r et offer van een gek te brengen. Zoe'n iene wet niet iens dat hi'j wat verkeerds dot.

5 Wees niet te haostig mit je woorden en doe God niet te vlogge en mit hiel je hatte alderhaande beloftes. Want God is in de hemel en ie bin op eerde, ie moe'n dan ok zunig mit je woorden wezen. 2 Drokte leidet tot dromeri'je en een protte praoten tot gezanik van niks. 3 Aj' God toch een belofte doen, vergeet dan niet om die ok te holen. God het niks veur mit gekken. Hool je dan ok an je beloftes. 4 Et is beter daj' niks beloven as daj' wat beloven daj' toch niet naokommen. 5 Doe gien loze, zundige beloftes en zegge naoderhaand niet tegen de priester dat ze een verzin weren. Wil ie seins dat God him kwaod maekt over zok gekilster en moet hi'j ofbreken wat ie beriekt hebben? 6 Dromeri'je en lege woorden bin d'r al genoeg. Eerbiedig God dan ok.

Baentiesmannen huden mekeer

7 Aj' zien dat in et laand de aarme meensken onderdrokt wodden en et recht en de rechtveerdighied rattelschellig, laot dat je dan gien ni'jdoen. Want een hoge baentiesman wodt deur een hogere bescharmd, en zi'j allebeide weer deur baentiesmannen die nog hoger binnen. 8 Et is hierbi'j nog een gelok as de keuning de zorg dreegt veur de oogst.

Riekdom is leegte

9 Wie van geld hoolt, kan d'r gien genoeg van kriegen. Wie gek is op riekdom, is de hieltied op meer centen uut. Ok dat is inkeld leegte. 10 Mar hoe groter iene zien kaptaol is, des te groter ok et tal meensken dat komt te helpen om et op te maeken. En wat het de eigener hierbi'j te winnen? Hi'j kan alliend mar toekieken. 11 Een arbeider slapt goed, as hi'j now een protte of mar weinig te verteren het, mar de rieke krigt gien wink in de ogen, zo zat het hi'j himzels eten.

12 Ik heb een griezelige zaeke onder de zunne zien die tot een protte tamtaosie leidet. Iene waekt over zien riekdom, mar et lopt hielemaole verkeerd of, 13 want iene tegenslag veegt hiel die riekdom vot. De zeune die hi'j verwekt het, blift mit lege hanen aachter. 14 Naekend is zoe'n iene uut de moekeschoot kommen, lieke naekend gaot hi'j weeromme. Niks van wat hi'j kregen het en in hanen docht te hebben, nemt hi'j mit weeromme. 15 Dit, ja dit ok, is griezelig en vol tamtaosie, mar zoas hi'j kommen is, zo gaot hi'j ok weeromme. Wat is et nut veur de meenske dat hi'j schript veur niks as wiend? 16 Alle daegen van zien leven is hi'j in 't duuster, hiel zien bestaon is vol tamtaosie en hatzeerte, en vol ontevredenhied. 17 Et is daoromme, zo he'k inzien, goed en weldaodig veur een meenske as hi'j him an eten en drinken te goed dot, en wille beleeft an alles wat hi'j kregen het. Daor schript hi'j veur onder de zunne in die peer levensdaegen die hi'j van God kregen het. Dat is wat an him toepat is. 18 As een meenske wille het van zien riekdom en bezit, en as him dat deur God toestaon wodt as zien rechtmaotig pat, en hi'j bliede is mit alles wat hi'j muuizem kregen het, is dat een geschenk van God. 19 Dan piekert hi'j temeensen niet zo vule over de peer daegen van zien leven, mar gaot hi'j mar al te graeg hielemaole op in et genot dat God him geft.

6 Et is, dat he'k inzien, wel wat een griezelige zaeke onder de zunne en veur de meenske een drege last: 2 God geft iene riekdom, bezittings en anzien. D'r ontbrekt him in zien leven niks van wat hi'j him weensket het, mar God wil et niet lieden dat hi'j d'r wille van het. Dat lat hi'j een vremde doen. Leegte is et, en een griezelige zaeke vol tamtaosie.
3 Zoe'n iene zol wel honderd kiender kriegen kunnen en wel jaoren leven kunnen, een protte jaoren lang, mar as zien dust naor riekdom gienertied lest wodt en him nog niet iens een graf rest, dan – en dat zeg ik – is een doodgeboren poppien vule beter of. 4 Et wodt in leegte geboren en verdwient in et duuster, krekkengeliek as et zonder naeme kommen is. 5 Et het gienertied de zunne zien en gien weet had van et bestaon. Et het rust, vule meer as een aander 6 die, ok al leeft hi'j duzend jaor, en nog es duzend jaor, niet genieten kan van al et goeie dat hi'j het. Bin zi'j beidend niet naor etzelde plak onderwegens?

7 Al de vrotteri'je is d'r alliend mar veur, dat de meenske zien maege vol et, mar zien verlangsten blieven leeg. 8 Wat veur nut het de wieze meer, vergeleken mit de onverstaandige, wat is et veurdiel veur de aarme meenske dat hi'j inzicht in et leven het? 9 Et is beter te genieten van wat daj' vaasteholen kunnen, as naor wat te griepen dat niet te pakken is. Ok dat is niks as locht en et naojaegen van wiend.
10 Wie en wat de meenske is, wodde ommes al lange leden vaastesteld. Zien naeme is Meenske en hi'j is niet in staot om et op te nemen tegen him die meer macht het as hi'j. 11 Alles wat d'r meer over te zeggen vaalt, vermeerdert alliend de leegte. Wat is hier et nut van veur de meenske?
12 Wie wet wat goed is veur de meenske

in die peer daegen van zien leeg bestaon?
Ze bin veur him zo vlochtig as een
schaad. En wie kan him vertellen wat d'r
nao him kommen zal onder de zunne?

Wiesheden

7 Beter een goeie naeme as duur roe-
kersgoed, de dag waoj' op wegraeken
is beter as de dag waoj' op geboren wod-
den. 2 Et is beter daj' naor een rouwzael
gaon as naor een zael vol feestkebaol, want
in een rouwzael aendigt iederiene. Dat
nemt elk meenske zien leven lang in zien
gedaachten mit. 3 Ie kun beter droevig
wezen as daj' wille hebben, want een droef
gezichte is goed veur et hatte. 4 De ge-
daachten van de wieze bin graeg in een
huus vol rouw, die van de gek in een huus
vol wille.

5 Ie kun beter luusteren naor de beris-
ping van de wiezen as daj' de lofzang van
dwaezen anheuren, 6 want zoas de stiekels
knetteren onder de vuurpot, zo knettert et
lachen van de gek. Ok dat is inkeld leegte.

7 Geld ofdwingen maekt de wieze mal,
steekpennings bedarven et hatte.

8 Beter de dingen of te maeken dan
dat ze beginnen, beter geduld as ongeduld.
9 Hebbe een lange aosem en beheerse je
rusteloos gevuul, want rustelooshied is in
de boezem van de dwaezen. 10 En vraog
jezels niet of waoromme et eertieds beter
was as now. Et getuugt van weinig wies-
hied aj' daornaor vraogen.

11 Bezit kan beter saemengaon mit
wieshied. Dat het meer nut onder de zun-
ne. 12 Zi'j geven beidend schaad, mar et
veurdiel van de wieshied is dat zi'j de
meenske meer schaad in et leven geft.

13 Bekiek et wark van God: wie maekt
recht wat hi'j kroem maekt het? 14 Geniet
dan ok op de goeie daegen van et goeie,
mar zie op de minne daegen in dat God
naost de goeie ok de minne daegen maekt
het. Gien meenske kan in de toekomst
kieken.

15 Dit he'k in mien leeg bestaon zien:
een rechtveerdig meenske gaot an zien
rechtveerdighied kepot, een meenske
kwaod van aord leeft lange, ondaanks zien
kwaodens. 16 Wees daoromme niet al te
rechtveerdig en mete jezels gien overdre-
ven wieshied an. Waoromme zoj' jezels
ofbranen? 17 Mar gedreeg je ok niet al te
kwaodaorig en doe niet al te mal. Waor-
omme zoj' al wegraeken veurdat je tied
kommen is? 18 Hool et iene vaaste en laot
et aandere niet los. Dat is et beste, want
wie achtinge veur God het, ontkomt an al
te vule rechtveerdighied en ok an al te
vule kwaodaorighied. 19 De wieze het
mit disse wieshied vule meer macht as
tien stadsbestuurders mittenneer. 20 Want
d'r is gien meenske op eerde die gienertied
zundigt, die alliend mar goed is en de
hieltied rechtveerdig. 21 Spits daoromme
je oren niet bi'j alles wat d'r om je henne
zegd wodt. Dan hoej' niet te heuren hoe
je knecht jow vervluukt. 22 Ie weten mar
al te goed hoe vaeke ie ok een aander ver-
vluukt hebben.

23 Dit alles he'k mit mien wieshied
onderzocht. Ik zee tegen mezels: lao'k de
wieshied zuken, mar ze bleef veer vot.
24 Veer is alles wat d'r west het, dieper nog
as diepe. Wie zal iens inzicht vienen? 25 Ik
hebbe mit hiel mien hatte kennis zocht en
alles wat d'r is he'k perbeerd. Ik hebbe
wieshied zocht en wol tot een konklusie
kommen. Van et kwaod he'k de dwaeshied
leren wild, van de dwaesheden de onzin.
26 En wat ik viene, is de hieltied weer een
vrouwmeenske die nog slimmer is as de
dood, die een strupe is. Heur hatte is een
flappersnet en heur hanen bin kettens.
Een meenske die God gezind is zal an
heur ontkommen, mar een zundig meens-
ke lat him deur heur strikken. 27 Al mit al,
zegt Preker, is dat de konklusie van mien
onderzuuk. 28 Ik hebbe de waorhied nao-
jaegd mit mien hatte en ziel en heur nog
altied niet vunnen. Onder duzend meens-
ken vun ik mar iene die ok warkelik een
meenske was, mar et was gien vrouw.
29 Alles wa'k vun is ditte: De meenske is
een ienvooldig schepsel. Zo is hi'j deur
God maekt, mar hi'j het wel een hiele
protte gedaachtenspinsels.

De zin van wat God dot

8 Wie het wieshied? Wie kent de ver-
klaoring van de dingen? De wieshied

straolt de meenske van et gezichte en veraandert strenge ogen in een milde blik.
2 Ik geef je disse raod: Volg de bevelen
van de keuning op, zoaj' dat zweerd hebben tegenover God. 3 Gao zien gezag niet
uut de weg, veurkom perblemen, want as
de keuning wat beveelt dan gebeurt et.
4 Zien woord is wet. Is d'r dan iene die
him rekenschop vraogen kan van zien
daoden? 5 Een wies meenske leeft zien
bevelen nao en het gien kwaod te verwaachten. Hi'j dot ok alles op de juuste
tied, want hi'j wet: 6 veur alles wat gebeurt, is d'r een juuste tied. Een zwaore
last is dat, veur ieder meenske. Et is een
kwaode zaeke, 7 want gieniene wet wat
kommen zal en hoe et naotied wodt. Wie
kan daor wat over zeggen? 8 Gieniene het
macht over zien aosem, gien meenske kan
tegenholen dat zien aosem vergaot. Gieniene het macht over de dag waor hi'j op
wegraekt, gien meenske ontlopt et slagveld van de dood. En ok et kwaod – et zal
zien knechten niet redden. 9 Dit alles he'k
vaastesteld in de tied da'k andachtig keek
naor alles wat d'r gebeurt onder de zunne,
en zag dat een meenske zien macht misbruukt om een aander kwaod te doen.
10 Ik hebbe ok zien hoe zundige
meensken naor et graf dreugen wodden.
Op et heilige plak wodden ze in et graf
legd en ze gongen onder et betugen van
ere uut et leven. Mar de rechtveerdigen
wodden vergeten in de stad. Ok dat is inkeld leegte. 11 Omreden een kwaode
daod niet vlogge straft wodt, is een
meenskehatte mar al te vlogge tot et
kwaod neigd. 12 Een zundig meenske kan
wel honderd keer wat kwaods doen en
toch oold wodden. Vanzels weet ik ok: et
zal een meenske die God hoge het, goed
gaon – want slat hi'j God niet hoge an?
13 Een zundig meenske daorentegen zal et
slecht vergaon. Et schaad van zien levensdaegen zal niet lengen – want hi'j eerbiedigt God toch niet? 14 Mar is et hier op
eerde niet een grote leegte, dat rechtveerdigen kriegen wat de zundigen verdienen,
en de zundige meensken kriegen wat de
rechtveerdigen verdienen? Ok dat is leegte, zeg ik je. 15 Daoromme pries ik de
bliedschop, want d'r is onder de zunne
niks beters veur de meenske as dat hi'j
him an eten en drinken te goed dot en
van zien leven geniet. De bliedschop is
zien buisien, elke levensdag die God him
geven het, as hi'j schript onder de zunne.
16 Ik zocht mit mien hiele hatte naor
wieshied. Alles wat de meenske op eerde
ondernemt, wo'k begriepen. Nooit gaf ik
mien ogen rust, daegs niet en naachs niet,
17 mar bi'j alles wat God dot onder de
zunne, zo he'k inzien, dot hi'j wat hi'j dot.
De meenske is niet in staot om de zin d'r
van te vienen. Hi'j vragt et him of en
zuukt d'r naor, mar hi'j vint him niet, en
al zegt de wieze dat hi'j inzicht het, hi'j is
ok niet in staot om de zin d'r van te vienen.

De bliedschop van et leven

9 Ik keek naor et volgende en hebbe et
onderzocht: Wat de wiezen en rechtveerdigen tot staand brengen, is in de
haand van God. Ok heur liefde en heur
haat. Gien meenske kan in de toekomst
kieken. 2 Hi'j wet alliend dat ieder meenske etzelde lot waacht. Bi'j' een rechtveerdige of een zundige, goed en kouster of
poeterig, offer ie wel of offer ie niet, bi'j'
goed of zundig, durf ie makkelik een ied
te zweren of bi'j' daor bange veur –
3 iederiene treft etzelde lot. Dat is zo griezelig bi'j alles wat de meensken doen onder de zunne. En hoe griezelig is et ok dat
heur hatte heur leven lang vol kwaod en
onverstaand is, en dat heur leven an 't aende komt bi'j et wegraeken. 4 Veur wie nog
leven mag, is d'r nog hoop. Beter een
hond die leeft, as een lieuw die dood is.
5 Wie nog in leven binnen, weten temeensen dat ze wegraeken zullen, mar die
wegraekt binnen weten hielemaole niks.
D'r is niks meer dat heur loont, want ze
bin vergeten. 6 Heur liefde en heur haat,
alle lusten die ze iens had hebben, gong
allange verleuren. Ze doen gienertied
meer mit an de dingen die onder de zunne gebeuren.
7 Eet je stokkien brood dan ok mit
plezier, drink je wien mit een gelokkig
hatte. God zicht alles waj' doen mit zien
welbehaegen an. 8 Dreeg altied fleurige

kleren, kies feestelik, lekker roekersgoed.
9 Geniet van et leven mit de vrouw die aj'
liefhebben. Geniet op alle daegen van je
leven, die God je geven het. Et bestaon is
leeg en vlochtig en ie schrippen en zwie-
ten onder de zunne, geniet dan ok alle
daegen. 10 Doe wat je haand te doen vint.
Doe et mit volle inzet, want d'r bin gien
daoden en gedaachten, gien kennis en
gien wieshied in et doderiek. Daor bi'j' de
hieltied naor onderwegens. 11 Ik hebbe
onder de zunne opni'j zien, dat niet al-
liend een vlogge hadloper de wedstried
wint, een starke held de oorlog, dat hi'j
die wies is niet altied zien brood het, en
hi'j die inzicht het de riekdom, hi'j die
bekwaom is et respekt. Ze bin allemaole
ofhaankelik van tied en toeval. 12 Giener-
tied wet de meenske as zien tied kommen
is. Zoas de vissen deur de foeke verraode-
lik vongen wodden en de voegels deur et
flappersnet, krek zo zal de meenske deur
de tied overvalen wodden.

Dwaesheden

13 Ik hebbe onder de zunne wat zien dat
veur wieshied deurgong. Et was biester-
baorlik! 14 D'r was een kleine stad mit
mar een peer inwoners. Een machtig keu-
ning trok tegen heur op, omsingelde de
stad en bouwde grote anvalswarken. 15 D'r
woonde in die stad een man van lege
komof, mar hi'j was wies en was in staot
west de stad deur wies beleid te redden. Et
kwam alliend in gieniene op om te luus-
teren naor wat die onbedudende persoon
te zeggen hadde. 16 Ik zee daoromme te-
gen mezels: wieshied is beter as macht,
mar de wieshied van een meenske van
lege komof wodt op daelekeken en zien
woorden vienen gien geheur. 17 Et is be-
ter daj' luusteren naor de kalme woorden
van de wiezen as naor et geraos van een
heerser onder de dwaezen. 18 Wieshied is
beter as et waopengekletter van zoe'n gek.
Hi'j bedarft hiel wat goeds.

10 Een dure zalve bedarft al deur
iene dooie vliege, al een betien
onverstaand maekt de beste wieshied
raanzig. 2 De wieze volgt de hieltied et
goeie spoor, de gek ontspoort algedurig,
3 en wiels hi'j doelloos ommedwaelt op
zien weg toont hi'j algedurig an iederiene
hoe gek hi'j is.

4 As de keuning tegen je uutveert, on-
dergao zien lelkens dan gelaoten, want
kalmte helpt je et veur te wezen dat et
misgaot. 5 Ik hebbe een kwaode zaeke
onder de zunne zien, een wandaod zoas
machthebbers die plegen te begaon:
6 dwaezen zetelen op hoge posten, rieken
wodden op lege posten daelezet. 7 Knech-
ten kommen op 't peerd, zo he'k zien, mar
hooggeborenen lopen as knechten.

8 Wie een koele greeft, lopt de kaans
om d'r zels in te valen. Wie een gat in een
mure slat, kan beten wodden deur een
slange. 9 Wie stienen uut een rots houwt,
kan himzels zeer doen. Wie hoolt in stok-
ken hakt, lopt geveer. 10 Iene die zien bie-
le niet sliept as de snee stomp wodt, moet
meer kracht bruken. Wie mit wies beraod
te wark gaot, het meer kaans van slaegen.
11 As de slange niet bezweerd wodt en
dan biet, helpt de keunst om heur te be-
zweren niet meer.

12 De woorden die de wieze in de
mond nemt, geven him respekt. Wat d'r
van de lippen van de gek komt, vertiest
him in de hieltied grotere warrighied.
13 Wat d'r uut zien mond an woorden
roegelt, is an et begin al onverstaandig
praot en wodt an et aende gedaes dat om
medelieden vragt. 14 Een gek zeurt d'r
mar op los, wiels gien meenske wet hoe et
naotied wodt en wat d'r nao him komt.
Wie kan him dat vertellen? 15 Een gek
schript de hieltied deur en wodt daor mu
van, want hi'j wet niet iens de weg naor
de stad te vienen.

16 Ie bin beklaegensweerdig, laand, as
je keuning mar een kiend is en zien raod-
gevers morgens vroeg al naor een feest toe
gaon. 17 Ie bin gelokkig, laand, as je keu-
ning van aodel stamt en zien raodgevers
alliend op de juuste tied naor een feest toe
gaon, heurzels in aacht nemen en niet
dronkend wezen zullen. 18 Want luihied
vret de hoolten bienten an, deur sloppe
hanen krigt et huus een dak mit lekkeri'je.
19 Dronkelappen daenken bi'j heur fesien
alliend an heur wille, de wien fleurigt

alliend heur eigen leven op. Heur geld
maekt et ze meugelik. 20 Mar vervluuk de
keuning alderdeegst niet in gedaachte en
de rieke niet in je slaopkaemer, want de
voegels van de hemel vertellen et deur,
heur vlarken brengen je woorden veerder.

Gedaenk je maeker in je jonkhied

11 Stri'j je brood over et waeter.
Hebbe fedusie in de toekomst,
want ie vienen et laeter weeromme. 2 Be-
weer je brood in zeuven patten, alder-
deegst in achte. Hude je veur de toekomst,
want ie weten niet wat ramp de eerde
treffen zal. 3 As de wolken vuld binnen
mit regen, gieten ze heur waeter over de
eerde. Waor een boom ok hennevaalt, naor
et noorden of et zuden, hi'j blift liggen op
et plak waor hi'j vaalt. 4 Wie de hieltied
naor de wiend kikt, komt gienertied an 't
zi'jen toe. Wie altied naor de wolken kikt,
komt gienertied an 't mi'jen toe. 5 Ie ken-
nen de wegen van de wiend niet, ie ken-
nen et kiend dat in de moekeschoot
gruuit niet, zo ken ie ok de daoden van
God niet, die alles maekt. 6 Zi'je van de
morgen tot de aovend. Laot je haand niet
rusten, want ie weten niet as et zaod de
iene of de aandere, of ieder keer ontkie-
men zal.

7 Et locht is een genot. Wat een wel-
daod veur de ogen om de zunne te zien!
8 As een meenske lange leeft, laot hi'j dan
van elke dag genieten en bedaenken dat
de daegen in et duuster ontelber wezen
zullen. Et veuruutzicht is niks as leegte.
9 Geniet dan ok van je jonge jaoren, beste
vrund, hael je hatte op an de daegen van
je jonkhied. Volge de wegen die je hatte
gaon wil, gun je ogen wat ze vraogen.
Mar onthool bi'j alles waj' doen, dat God
je an zien oordiel blootstellen zal. 10 Be-
last je hatte niet mit hatzeerte en hool je
lichem krachtig, want je jonge jaoren bin
zomar veurbi'j.

12 Gedaenk daoromme je maeker in
de daegen van je jonkhied, veur-
dat de minne daegen kommen en de jao-
ren waor aj' van zeggen: in disse jaoren
vien ik haost gien wille meer.

2 Veurdat de zunne verduustert,
de steerns en de maone gien locht meer geven,
de locht ok nao de regen grauw van wolken blift.
3 De dag waorop de waachter trillend veur et huus staot,
de soldaoten kroembeugen deurgaon,
de maelsters langzeman uut de tied raeken,
de vrouwluden uut et veenster steren
en een schaad lieken.
4 As de deuren naor de straote dichtedaon wodden,
de meule gien geluud meer maekt,
et fluiten van de voegels dunnegies van toon wodt,
as heur gesjilp stiller wodt.
5 Ie durven gien heuvel te beklimmen,
de weg is vol geveer.
De mangelboom hoolt zien winterklied,
de gröshipper sleept himzels veerder,
de kappertiesbi'je dreugt uut.
Een meenske gaot naor zien iewig huus,
een klaegzang vult de straote.
6 Gedaenk daoromme je maeker,
veurdat et zulveren kore weghaeld wodt,
de goolden laampe breuken,
de waeterkruke an gruzels vaalt,
et scheprad bi'j de putte kepotmaekt wodt.
7 As et stof weerommekeerd naor de eerde,

weer wodt krek as et was,
as de aosem van et leven weeromme gaot naor God,
die ok et leven geven het.
8 Locht en leegte, zegt Preker,
alles is leegte.

Hebbe ontzag veur je God

9 Preker was een wies man en het et volk
een protte kennis bi'jbrocht. Hi'j het wikt
en weugen en een protte spreuken op-
steld. 10 In treffende spreuken perbeerde
Preker de waorhied getrouw onder woor-
den te brengen. 11 De woorden van de
wiezen bin zo scharp en puntig as een
heddersstaf, al heur spreuken bin oons
deur iene hedder inprented. 12 En bi'j slot
van zaeke, mien zeune, nog disse waor-
schouwing: d'r komt gien aende an et tal
boeken dat schreven wodt, mar een protte
lezen daor wodt et lichem mu van. 13 Al-
les waj' heurd hebben komt hierop daele:
eerbiedig God en leef zien bevelen nao.
Dat gelt veur ieder meenske, 14 want God
oordielt over iedere daod, ok over de vot-
stopte daoden, liekegoed over de goeie as
over de minne daoden.